

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΣΕΙΡΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

**Οργάνωση και λειτουργία των φορέων διοίκησης
και διαχείρισης μητροπολιτικών περιοχών**

98 - 02

ΗΛΙΑΣ ΜΠΕΡΙΑΤΟΣ*

DISCUSSION PAPER SERIES

UNIVERSITY OF THESSALY
DEPARTMENT OF PLANNING AND REGIONAL DEVELOPMENT

**Οργάνωση και λειτουργία των φορέων διοίκησης
και διαχείρισης μητροπολιτικών περιοχών**

98 - 02

ΗΛΙΑΣ ΜΠΕΡΙΑΤΟΣ*

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 2627/1
Ημερ. Εισ.: 25-02-2004
Δωρεά: Π.Θ.
Ταξιθετικός Κωδικός: A
307.76
ΜΠΕ

---

* Δρ. Χωροταξίας - Γεωγραφίας, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

1. Εισαγωγή

Στη χώρα μας η ουσιαστική συζήτηση (θεωρητική και μη) και η σχετική προβληματική γύρω από τις μητροπολιτικές περιοχές και τη διοίκηση τους, άρχισε μόλις πριν μερικά χρόνια (στις αρχές της παρούσης δεκαετίας)¹. Δεν είναι τυχαίο εξάλλου ότι ο όρος "μητροπολιτική περιοχή" χρησιμοποιείται πολύ σπάνια σε επίσημα διοικητικά και νομοθετικά κείμενα (συγκεκριμένα υπάρχει μόνο στις εισηγητικές εκθέσεις των νόμων 1622/86 και 2240 /94).

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η μελέτη των μητροπολιτικών περιοχών σχετίζεται και εντάσσεται στην γενικότερη προβληματική της εδαφικής και κατά συνέπεια στατιστικής έννοιας της πόλης σε όλες τις κλίμακες της. Το γεγονός ότι στην Ελλάδα η μελέτη αυτή δεν έχει προχωρήσει σε ικανοποιητικό βαθμό εξηγεί και την σχετική έλλειψη τυπολογίας, ορισμού και οριοθέτησης αστικών περιοχών, - "επίσημης" ή "ανεπίσημης" μορφής-(regions urbaines officielles et non officielles)². Πάντως σε κάθε περίπτωση χρειάζεται να παραχθεί αρκετή γνώση γύρω από το θέμα αυτό, μέσα από κατάλληλες έρευνες και μελέτες καθώς επίσης και μέσα από εφαρμογές, τα αποτελέσματα των οποίων θα αξιολογούνται με στόχο τη περαιτέρω βελτίωση της πολιτικής για τις μητροπολιτικές περιοχές.

Με την παρούσα εργασία επιχειρείται μια συνοπτική αναφορά στα μοντέλα διοικητικής οργάνωσης και σχεδιασμού των μητροπολιτικών περιοχών σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες και ιδιαίτερα στις χώρες της Ε.Ε. Η εξέταση γίνεται

---

¹Υπενθυμίζουμε ότι το πρώτο επιστημονικό συμπόσιο σχετικά με το θέμα διοργανώθηκε από τον Σύλλογο Ελλήνων Πολεοδόμων και Χωροτακτών (ΣΕΠΟΧ) και το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του πανεπιστημίου Αθηνών, στην Αθήνα στις 8-9 Δεκεμβρίου 1993 και είχε τίτλο " Συστήματα διοίκησης μητροπολιτικών περιοχών". (οι εισηγήσεις του συμποσίου εκδόθηκαν σε ειδικό τόμο από τον εκδοτικό οίκο Α. Ν. Σάκκουλα το 1994). Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε από το ΤΕΕ ένα μεγάλο διεθνές συνέδριο με θέμα "Ένα Οραμα για την Αθήνα - Προοπτικές και διαχείριση μητροπολιτικών περιοχών", στις 13-16 Σεπτεμβρίου 1994, στο οποίο υπήρξε ευρεία συμμετοχή αξιόλογων επιστημόνων διαφόρων ειδικοτήτων καθώς και άλλων εισηγητών, ελλήνων και ξένων από το εξωτερικό. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι λίγο πριν από το συνέδριο αυτό είχε πραγματοποιηθεί από την ΤΕΔΚ του νομού Αττικής, στις 7 Ιουλίου 1994, ημερίδα αντικείμενο την αποτελεσματικότερη λειτουργία του νέου (τότε) θεσμικού πλαισίου στη μητροπολιτική περιοχή της Αττικής (νόμος 2218/1994). Αργότερα ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας (ΟΡΣΑ) διοργάνωσε διεθνές συνέδριο με θέμα: "Αθήνα-Αττική: Στρατηγικός σχεδιασμός για μια βιώσιμη Ανάπτυξη" 22-24 Μαΐου 1996. Τέλος στις 18-21 Νοεμβρίου 1996 διοργανώθηκε από το ΤΕΕ και το δήμο της Αθήνας ένα 2^ο διεθνές συνέδριο (ως συνέχεια εκείνου που έγινε το 1994) με θέμα "Ένα όραμα για Αθήνα: Η συνέχεια, ο καταστατικός χάρτης".

²Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους "επίσημους" ή μη ορισμούς μητροπολιτικών περιοχών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης βλέπε την σχετική έκθεση της Eurostat "Le concept statistique de la ville en Europe" Bruxelles - Luxembourg, 1992.

μέσα από μια κριτική και συγκριτική "ανάγνωση" των κυριότερων και πλέον κρίσιμων ζητημάτων που απασχολούν την οργάνωση των περιοχών αυτών. Αναλύονται τα επιτεύγματα και οι πραγματοποιήσεις των προηγούμενων δεκαετιών καθώς και οι σημερινές τάσεις (με βάση την εμπειρία των χωρών που έχουν παράδοση στα συστήματα μητροπολιτικής διοίκησης) και επιχειρείται μια αδρομερής τυπολογική προσέγγιση των συστημάτων αυτών ως προς βασικές παραμέτρους: τα επίπεδα διοίκησης, το ρόλο της κεντρικής διοίκησης, τις μορφές πολιτικής νομιμοποίησης, τους πόρους και τις αρμοδιότητες και τέλος τις προοπτικές εξέλιξης των μητροπολιτικών διοικήσεων υπό το φως των σημερινών τάσεων και αντιλήψεων γύρω από την αναπτυξιακή διαδικασία, τον στρατηγικό σχεδιασμό και την αποκέντρωση ή επικουρικότητα.

2. Η εξέλιξη των συστημάτων μητροπολιτικής διοίκησης στις Ευρωπαϊκές χώρες: μια γενική προσέγγιση.

Από την όλη προβληματική που αναπτύχθηκε³ την περασμένη αλλά και την παρούσα δεκαετία σχετικά με την διαχείριση των μητροπολιτικών περιοχών, μπορούμε να εξάγουμε ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα για τα επιτεύγματα αλλά και τις αστοχίες των διαφόρων συστημάτων διοίκησης και προγραμματισμού και ακόμη για την αναμενόμενη γεωγραφική διαφοροποίηση στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού χώρου.

Είναι γνωστό ότι η ύπαρξη και συγκρότηση των μητροπόλεων, ως γεωγραφικών και διοικητικών οντοτήτων, βασίζεται στην ανάγκη δημιουργίας οικονομικών κλίμακας αλλά και ορθολογικής οργάνωσης ώστε να αποφευχθούν οι αρνητικές συνέπειες που προκαλεί το υπερβολικά μεγάλο μέγεθος (*externalities negatives*). Είναι προφανές ότι το δίλημμα που υπάρχει εδώ δημιουργείται από την αδήριτη ανάγκη ισορρόπησης ανάμεσα στην ενότητα και την διαφορετικότητα των στοιχείων (των πολιτικό - διοικητικών μονάδων) που απαρτίζουν τις μεγάλες οικιστικές συγκεντρώσεις του αιώνα μας. Στην Ευρώπη συναντούμε συστήματα οργάνωσης μητροπολιτικών περιοχών που κυμαίνονται από την πιά χαλαρή συνεργασία (των στοιχειωδών μονάδων που τις αποτελούν) μέχρι την πιά συμπαγή και ενιαία δομή. Η επίτευξη του παραπάνω σκοπού επιχειρήθηκε μέσα από την οριζόντια λειτουργική ένταξη των βασικών διοικητικών μονάδων και την κάθετη αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων.

---

³ Οι σχετικές πηγές αυτής της προβληματικής που αποτελεί και την τεκμηρίωση της εργασίας μας, είναι οι αναλύσεις και εκθέσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι έρευνες της Eurostat, του European Institute for Comparative Urban Research (EURICUR), ειδικές συγκριτικές μελέτες για την εκπόνηση των στρατηγικών σχεδίων των ευρωπαϊκών μητροπόλεων, ειδικά συνέδρια, επί τόπου έρευνες κλπ (βλέπε βιβλιογραφία).

Έτσι, με στόχο την ικανοποίηση των ανωτέρω κριτηρίων, οι λύσεις που προτάθηκαν και εν πολλοίς πραγματοποιήθηκαν, υιοθετούν δύο επίπεδα διοίκησης - διαχείρισης: ένα πρώτο επίπεδο, με μεγαλύτερη δυνατότητα συμμετοχής των πολιτών στις τοπικές υποθέσεις, που το αποτελούν οι πρωτοβάθμιες (αυτο)διοικητικές μονάδες και ένα δεύτερο επίπεδο με σφαιρική αναφορά σε ολόκληρη την γεωγραφική οντότητα του υπόψιν πολεοδομικού συγκροτήματος. Από το άλλο μέρος η εξέταση των ευρωπαϊκών μητροπόλεων δείχνει ότι υπάρχουν πολλές διακριτές διαφορές μεταξύ των χωρών αλλά και γενικότερα μεταξύ ευρωπαϊκού βορρά και ευρωπαϊκού νότου, τόσο σε επίπεδο γεωγραφικής - οικιστικής πραγματικότητας όσο και σε επίπεδο διοικητικών και οργανωτικών σχημάτων. Οι διαφορές εξάλλου δεν περιορίζονται μόνο στις μεγάλες πόλεις και αυτοδιοικήσεις αλλά αφορούν το γενικότερο σύστημα της τοπικής αυτονομίας. Οι κυριότερες από τις διαφορές αυτές είναι οι ακόλουθες:

α) Στις βόρειες χώρες τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια κάμψη της έλξης των αστικών κέντρων που σηματοδοτεί μια αλλαγή στη διαδικασία αστικοποίησης. Αντίθετα στις χώρες του ευρωπαϊκού νότου οι πόλεις διατηρούν μια μεγαλύτερη ελκτικότητα λόγω του ότι η αστικοποίηση έγινε ως γνωστόν με σημαντική διαφορά φάσεως.

β) Στις χώρες του βορρά υπάρχει ήδη μια "παράδοση" στις θεσμικές και διοικητικές μεταρρυθμίσεις όπως π.χ. η αναδιοργάνωση των εδαφικών ενότητων κλπ ενώ στο νότο οι μεταρρυθμίσεις αυτές έγιναν πολύ αργότερα, κυρίως την τελευταία δεκαετία.

γ) Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στη διαχείριση των δημόσιων δαπανών (δημοσιονομική διάσταση) είναι πολύ πιο σημαντικός στη βόρεια Ευρώπη από ότι στη νότια. Υπογραμίζεται ότι οι ΟΤΑ των βορείων χωρών διαχειρίζονται μέχρι το 50% του συνόλου των δημοσίων δαπανών (στη Σουηδία το ποσοστό αυτό φθάνει μέχρι 66%).

Μια γενική εικόνα της εξέλιξης των διοικητικών και εδαφικών μεταρρυθμίσεων (με ένδειξη και στη μητροπολιτική διάσταση) σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες παρουσιάζεται στον πίνακα Νο 1 ο οποίος καλύπτει διάστημα τεσσάρων δεκαετιών από 1960 έως το 2000 και στον οποίο η κατάταξη των χωρών έγινε με βάση το αναπτυξιακό τους επίπεδο (τουλάχιστον με την συμβατική έννοια). Εκ πρώτης όψεως παρατηρείται μια θετική συσχέτιση ανάμεσα στο χρόνο και στην εμφάνιση των μεταρρυθμίσεων. Μια δεύτερη παρατήρηση είναι ότι στην Ελλάδα εκτός από το πρόσφατο των διοικητικών μεταρρυθμίσεων δεν υπάρχει καθόλου η μητροπολιτική διάσταση.

Πίνακας Νο 1

Κυριότεροι σταθμοί εδαφικών - διοικητικών μεταρρυθμίσεων σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες τη μεταπολεμική περίοδο.

Περίοδοι Χώρες	1960-70	1970-80	1980-90	1990-2000
Ην. Βασίλειο	[*] Δημιουργία GLC	[*] Συνενώσεις Μητρ. περιοχές	[*] Κατάργηση GLC	
Γαλλία	[*] Communautés Urbaines OREAM SIVU-SIVOM	* Ειδικό καθεστώς Παρισιού Contrat de Plan.	[*] Β' + Γ' βαθμ. αυτοδιοίκησης. Μητροπολιτικές περιοχές	
Ιταλία				[*] Νόμος 142/90 Μητροπολιτική διοίκηση
Ισπανία			[*] Communidades Autonomas	
Πορτογαλία		[*] Συνταγματική δυνατότητα		
Ελλάδα			* Νομαρχιακά συμβούλια Συνενώσεις Προγ. Συμβ. ΟΡΣΑ	* Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση

* = μεταρρύθμιση

[*] = Η μεταρρύθμιση αναφέρεται και στο μητροπολιτικό επίπεδο

Σε ότι αφορά τώρα την οργάνωση των μητροπολιτικών περιοχών παρατηρούνται οι ακόλουθοι βασικοί τύποι (κατηγορίες):

α) Απολύτως ενιαία και ενοποιημένη μητροπολιτική αρχή (ενός ΟΤΑ) που αποτελεί και την πίο σπάνια περίπτωση.⁴

β) Διοίκηση της μητροπολιτικής περιοχής με βάση τη διαδημοτική και διακοινοτική συνεργασία (πρωτοβάθμιων οργανισμών).⁵

γ) Δημιουργία μιας μητροπολιτικής αρχής ανωτέρου επιπέδου (δευτεροβάθμιου) που στηρίζεται και εντάσσεται στις υπάρχουσες (συνήθεις) εθνικές διοικητικές δομές.⁶

⁴Μια τέτοια περίπτωση ενιαίας διοικητικής αρχής σε ολόκληρο το αστικό συγκρότημα ήταν εκείνη που εφαρμόστηκε το 1980 στην Αγκυρα (Τουρκία) από την τότε στρατιωτική κυβέρνηση και ανακλήθηκε αργότερα με την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 1984, και την θέσπιση ενός συστήματος δύο βαθμίδων (επιπέδων).

⁵Όπως έγινε π.χ. στη Χάγη, το Άμστερνταμ, το Μιλάνο, τη Λωζάνη καθώς επίσης και στις μητροπολιτικές περιοχές της Αγγλίας (μετά την κατάργηση του Β' βαθμού το 1986) με τα Κοινά Διαδημοτικά Συμβούλια (Joint Boards).

⁶Τέτοιες λύσεις επιχειρήθηκαν στην Σουηδία (κομητεία της Στοκχόλμης), στην Γαλλία (region ile de France), στις καταργηθείσες μητροπολιτικές κομητείες της Αγγλίας, στη Μαδρίτη κ.ά.

δ) Δημιουργία μιας μητροπολιτικής αρχής ανωτέρου επιπέδου, ειδικού χαρακτήρα που δεν εναρμονίζεται με τις γενικές εθνικές δομές και που αποτελεί και την πλειοψηφία των περιπτώσεων.⁷

3. Ο ρόλος της διοίκησης και της αυτοδιοίκησης στην επιλογή της μορφής των μητροπολιτικών αρχών.

Είναι φυσικό, η επιλογή μίας από τις προαναφερόμενες περιπτώσεις οργανωτικού σχήματος των μητροπολιτικών αρχών, να εξαρτάται και να προσδιορίζεται από διάφορους παράγοντες και παραμέτρους (βλέπε διαγράμματα 1 και 2). Μία πρώτη παράμετρος είναι ποιός παίρνει την πρωτοβουλία συγκρότησης (σύστασης) μιας μητροπολιτικής διοίκησης και κατά συνέπεια ποιό είναι το πολιτικό σκεπτικό και τα συμφέροντα που βρίσκονται πίσω από μια τέτοια πρωτοβουλία. Συνήθως η πρωτοβουλία αυτή προέρχεται από την πλευρά του κεντρικού δήμου που αποτελεί τον (πολιτιστικό, κοινωνικό και οικονομικό πυρήνα της αστικής περιοχής) και ο οποίος θέλει να "θεσμοθετήσει" να "νομιμοποιήσει" και να επεκτείνει την "κυριαρχία" του στην περιοχή. Σε ορισμένες περιπτώσεις εκδηλώνεται η επιθυμία για σύσταση μητροπολιτικής δομής και από περιφερειακούς ΟΤΑ οι οποίοι θέλουν να έχουν πρόσβαση και συμμετοχή σε στρατηγικές για την περιοχή τους αποφάσεις.⁸ Πάντοτε όμως υπάρχει ο φόβος στους μικρούς δήμους για τυχόν απώλεια των εξουσιών και των αρμοδιοτήτων τους ή ακόμα και της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας τους. Για το λόγο αυτό οι περισσότερες μεταρρυθμίσεις συνοδεύονται συχνά από μέτρα εσωτερικής αποκέντρωσης ώστε να αποφευχθούν οι μεγάλες τουλάχιστον αντιδράσεις.⁹

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο, που αποτελεί κλειδί για την κατανόηση της δημιουργίας και εξέλιξης των μητροπολιτικών διοικήσεων, είναι χωρίς αμφιβολία ο συσχετισμός των δυνάμεων ανάμεσα στην κεντρική εξουσία / διοίκηση και την μητροπολιτική αρχή. Ο έλεγχος του κράτους είναι εκείνος που διαμορφώνει καθοριστικά τον τύπο του φορέα της μητροπολιτικής εξουσίας. Για παράδειγμα όταν στη διοικητική μεταρρύθμιση του 1970, στη Δανία, κυριαρχούσε το σύνθημα "μια πόλη μια διοίκηση", η Κοπεγχάγη εξαιρέθηκε από το γενικό κανόνα από το

⁷Αναφέρονται εδώ η περιφέρεια της Φραγκφούρτης, το Συμβούλιο της μείζονος Κοπεγχάγης, το Συμβούλιο του Μείζονος Λονδίνου (που έχει καταργηθεί πριν από αρκετά χρόνια), η Διοίκηση του Rijmond (που και αυτή έχει καταργηθεί) η μητροπολιτική αρχή της Βαρκελώνης, η περιφέρεια των Βρυξελλών, οι μητροπολιτικές διοικήσεις της Τουρκίας που συστάθηκαν στην Κωνσταντινούπολη, την Αγκυρα και τη Σμύρνη το 1984 και στα ΑθENA το 1986, κλπ.

⁸Τέτοιες είναι οι περιπτώσεις του Ρότερνταμ για το θέμα των απορριμμάτων και της Λωζάνης για την υδροδότηση και την ηλεκτρική ενέργεια.

⁹Τέτοια μέτρα εφαρμόστηκαν π.χ. στο Αμστερνταμ όπου παράλληλα με την δημιουργία μητροπολιτικής ζώνης (σε επίπεδο επαρχίας), ελήφθη απόφαση διαίρεσης της πόλης σε 16 διοικητικές / εκλογικές περιφέρειες.

φόβο της δημιουργίας ενός "κράτους εν κράτει" αφού η δανική πρωτεύουσα συγκέντρωνε το ένα τρίτο του πληθυσμού της χώρας. Ένα άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα συσχετισμού ή σύγκρουσης πολιτικών συμφερόντων σε τέτοια θέματα, αποτελεί η περίπτωση της δημιουργίας του Συμβουλίου του Μείζονος Λονδίνου που συνοδεύτηκε από αντιδράσεις εκ μέρους του εργατικού κόμματος που έβλεπε να χάνεται η κυριαρχία του στην αστική περιοχή λόγω αλλαγής των ορίων της: η ορισθείσα μητροπολιτική περιοχή άλλαξε δραστικά την εκλογική γεωγραφία. Με ανάλογο σκεπτικό το συντηρητικό κόμμα το 1986 (με την κυβέρνηση Θάτσερ) προχώρησε στην κατάργηση του θεσμού αυτού επειδή ακριβώς δεν είχε στο μητροπολιτικό επίπεδο την πολιτική και εκλογική κυριαρχία που ήθελε ή / και χρειαζόταν.¹⁰ Επίσης πολλές τριβές και αντιδράσεις εκ μέρους της κεντρικής διοίκησης για την δημιουργία μητροπολιτικών αρχών υπήρξαν και σε άλλες αστικές περιοχές όπως στο Μιλάνο, στη Μαδρίτη κλπ.

Ένας άλλος παράγοντας που προσδιορίζει τον χαρακτήρα της μητροπολιτικής αρχής αλλά αποτελεί και πηγή πολιτικών και άλλων αντιπαραθέσεων είναι το εκλογικό σύστημα, το οποίο φαίνεται να συσχετίζεται με τους διάφορους τύπους οργάνωσης των μητροπολιτικών περιοχών και ιδιαίτερα με τις προαναφερθείσες περιπτώσεις (γ) και (δ) όπου δημιουργείται ένα δεύτερο (ανώτερο) επίπεδο διοίκησης. Το κύριο ζήτημα που τίθεται εδώ είναι εκείνο της άμεσης ή της έμμεσης εκλογής των οργάνων της μητροπολιτικής αρχής. Για κάθε μια από τις δύο αυτές απόψεις υπάρχουν βέβαια και τα αντίστοιχα επιχειρήματα που έχουν κατά καιρούς προκαλέσει έντονες θεωρητικές αλλά και πολιτικές συζητήσεις. Από την διερεύνηση της υπάρχουσας κατάστασης αλλά και της μεταπολεμικής εξέλιξης της δομής των διαφόρων συστημάτων μητροπολιτικής διοίκησης στην Ευρώπη, προκύπτει ότι έχει διαμορφωθεί ένας κανόνας σύμφωνα με τον οποίο τα όργανα των μητροπολιτικών αρχών που κατατάσσονται στις συνήθεις (εθνικές) διοικητικές δομές εκλέγονται με άμεση ψηφοφορία, ενώ εκείνα των αρχών ειδικού χαρακτήρα εκλέγονται με έμμεση ψηφοφορία.¹¹

Διαφοροποιήσεις αλλά και διαμόρφωση γενικών τάσεων και κανόνων παρατηρούνται επίσης και στον τρόπο εκλογής άλλων οργάνων όπως ο πρόεδρος της μητροπολιτικής αρχής, οι επιτροπές και ο γενικός γραμματέας ή γενικός διευθυντής κατά περίπτωση. Έτσι ο πρόεδρος σχεδόν πάντοτε εκλέγεται έμμεσα

¹⁰Βέβαια οι λόγοι κατάργησης του μητροπολιτικού συμβουλίου του Λονδίνου δεν ήταν μόνο στενά εκλογικού χαρακτήρα αλλά είχαν τη ρίζα τους σε ευρύτερες κοινωνικές, οικονομικές και ιδεολογικές συνθήκες σε μία περίοδο οικονομικής ύφεσης, νεοφιλελευθερισμού κλπ.

¹¹Υπάρχουν φυσικά και κάποιες εξαιρέσεις που επιβεβαιώνουν τον κανόνα όπως π.χ. της άμεσα εκλεγόμενης ειδικής αρχής της Φρανκφούρτης (σύνδεσμος των ΟΤΑ της περιοχής) αν και στη περίπτωση αυτή υπάρχει ένα δεύτερο όργανο με έμμεση εκπροσώπηση όλων των μελών του μητροπολιτικού συνδέσμου.

από το συμβούλιο.¹² Από το άλλο μέρος οι κορυφές των διοικητικών υπηρεσιών (γενικός γραμματέας ή διευθυντής) στις βόρειες και ιδιαίτερα στις σκανδιναυικές χώρες διορίζονται από το συμβούλιο σε αντίθεση με άλλες περιπτώσεις (όπως π.χ. στην Τουρκία) που διορίζονται από την κεντρική διοίκηση. Επίσης σημαντικές αντιθέσεις παρατηρούνται ως προς την διαδικασία λήψης αποφάσεων από τα διάφορα όργανα και ιδιαίτερα ως προς τη φύση και το ρόλο των επιτροπών. Έτσι στις χώρες της μεσογειακής και νότιας Ευρώπης (π.χ. Γαλλία, Ισπανία)¹³ οι επιτροπές έχουν περισσότερο γνωμοδοτικό ρόλο ενώ στις βόρειες χώρες (κυρίως σκανδιναυικές) οι αποφάσεις των επιτροπών είναι πιο δεσμευτικές. Αντιστρόφως ανάλογοι είναι φυσικά οι ρόλοι των προέδρων, όπου στην Γαλλία και Ισπανία είναι ενισχυμένοι ενώ στις σκανδιναυικές χώρες υπάρχει μεγαλύτερη προσφυγή στις επιτροπές. Γενικά σε αρκετές περιπτώσεις παρατηρείται μια ανταγωνιστική κατανομή εξουσιών και αρμοδιοτήτων (εκτελεστικού χαρακτήρα) ανάμεσα στους προέδρους και τις επιτροπές.

Εκτός από τα προβλήματα της εσωτερικής δομής των μητροπολιτικών διοικήσεων, ένα σημαντικό ζήτημα είναι εκείνο των οικονομικών πόρων και των αρμοδιοτήτων τους. Σε ότι αφορά τις αρμοδιότητες παρατηρούνται αρκετά μεγάλες διαφορές που οφείλονται αφενός στη φύση των μητροπολιτικών αρχών καθώς και στους σκοπούς για τους οποίους αυτές συστάθηκαν. Επίσης ο καθορισμός και η παραχώρηση αρμοδιοτήτων εξαρτάται από την εθνική παράδοση κάθε χώρας στη διοικητική οργάνωση. Κατά μία γενική διαπίστωση οι αρμοδιότητες των μητροπολιτικών αρχών αφορούν δύο μεγάλες θεματικές ενότητες: τον προγραμματισμό και την παροχή διαφόρων υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων (κυρίως κοινωνικού, πολιτιστικού, περιβαλλοντικού χαρακτήρα). Αρχικά η έμφαση είχε δοθεί στις δραστηριότητες σχετικά με τον προγραμματισμό και τον σχεδιασμό.¹⁴ Όμως δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι την εποχή που άρχισαν να δημιουργούνται και να ακμάζουν οι μητροπολιτικές περιοχές (πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες) η επικρατούσα φιλοσοφία ήταν εκείνη του καθολικού, συγκεντρωτικού και ορθολογικού σχεδιασμού.

¹²Εξάιρεση αποτελεί το σύστημα στη Τουρκία όπου ο πρόεδρος της μητροπολιτικής αρχής εκλέγεται με άμεση ψηφοφορία.

¹³Πρέπει να σημειωθεί ότι, ως προς το σημείο αυτό, η Ιταλία δεν φαίνεται να ακολουθεί πλήρως το "μεσογειακό πρότυπο" αφού υπάρχουν επιτροπές με αποφάσεις δεσμευτικού χαρακτήρα.

¹⁴Για παράδειγμα η περιφέρεια / μητροπολιτική διοίκηση της περιοχής του Παρισιού (Region Ile de France) συμμετείχε ενεργά στην σύνταξη του εθνικού αναπτυξιακού προγράμματος ενώ η αρχή της Φραγκφούρτης είχε ως αρμοδιότητα τη σύνταξη ενός ενδιάμεσου προγράμματος μεταξύ του προγράμματος του αντίστοιχου ομόσπονδου κρατιδίου στο οποίο υπάγεται και των τοπικών αυτοδιοικήσεων. Στην Κοπεγχάγη συντάχθηκε ένα κατευθυντήριο πρόγραμμα στο οποίο εντάχθηκαν όλα τα προγράμματα των δήμων της περιοχής. Στις δραστηριότητες προγραμματισμού φαίνεται επίσης να δίνουν σημασία και οι αρχές της Χάγης και του Ρίτμοντ.

Η αντίληψη αυτή ήταν απόρροια των τότε μεγάλων ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης και της ραγδαίας ανόδου του επιπέδου ζωής. Όμως με την πάροδο του χρόνου και τις δυσμενέστερες εξελίξεις στα οικονομικά των διαφόρων χωρών οι κλασσικές αντιλήψεις για το σχεδιασμό αμφισβητήθηκαν έντονα και μεταβλήθηκαν ριζικά. Η κριτική ήταν έντονη και στο θεωρητικό (επιστημολογικό) και στο πρακτικό (πολιτικό) επίπεδο. Οι νέες συνθήκες οδήγησαν στην ανάδυση της αντίληψης για τον στρατηγικό σχεδιασμό ο οποίος προϋπέθετε την συνεργασία και σύμπραξη του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα και την επίτευξη μιας ελάχιστης συναίνεσης για την αποτελεσματική εφαρμογή και υλοποίηση ορισμένων έργων και δράσεων. Μέσα στο νέο αυτό σκηνικό, ο προγραμματισμός, ως δικαιολογία για τη συγκρότηση μιας μητροπολιτικής διοίκησης (ενός ογκώδους και συχνά γραφειοκρατικού δημόσιου οργανισμού), έχασε πολλά από τα ερείσματά του. Και αυτό γιατί η στήριξη του στρατηγικού σχεδιασμού από μια δημόσια μητροπολιτική αρχή που θα είχε τον πρώτο λόγο, δεν ήταν ούτε δυνατή (σύμφωνα με τις νέες θεωρητικές αρχές) ούτε και επιθυμητή.¹⁵

Σε σχέση με τους οικονομικούς πόρους των μητροπολιτικών αρχών, πρέπει να τονιστεί, ότι οι όποιες διαφοροποιήσεις παρατηρούνται οφείλονται στις εθνικές νομοθεσίες για την κατανομή των κρατικών πιστώσεων και την φορολογία. Έτσι κάθε μητροπολιτικός φορέας εξασφαλίζει τη χρηματοδότησή του με ένα συνδυασμό από ανταποδοτικά τέλη, κρατικές επιχορηγήσεις, φορολογικά έσοδα και εισφορές των μελών του (πρωτοβάθμιες αυτοδιοικήσεις). Ειδικά ως προς την φορολογία, οι συνήθεις μητροπολιτικές αρχές ανωτέρου επιπέδου φαίνεται να διαθέτουν ισχυρότερες αρμοδιότητες από τις αρχές ειδικού χαρακτήρα, ίσως λόγω του τρόπου εκλογής τους (με άμεση ψηφοφορία όπως προαναφέρθηκε) που εξασφαλίζει ισχυρή πολιτική νομιμοποίηση για τέτοιες αποφάσεις. Σε σχέση με τις επιχορηγήσεις των μητροπολιτικών αρχών από το κράτος και τους ΟΤΑ-μέλη διαφαίνεται μια επιθυμία για μείωσή τους, κυρίως στις χώρες με υψηλό επίπεδο δαπανών για τις τοπικές και περιφερειακές αυτοδιοικήσεις. Από τη δική τους πλευρά όμως, οι μητροπολιτικές αρχές ζητούν (ήδη από την δεκαετία του '80) ειδικές επιχορηγήσεις για νέες ανάγκες όπως η προστασία του περιβάλλοντος κλπ.

Συμπερασματικά, μπορεί κανείς να ισχυριστεί, ότι τα τελευταία είκοσι χρόνια υπήρξαν αρκετές επιτυχημένες αλλά και αποτυχημένες προσπάθειες για την οργάνωση και διαχείριση των μητροπολιτικών περιοχών στον Ευρωπαϊκό χώρο. Οι αιτίες των διαφοροποιήσεων που χαρακτήρισαν την εξέλιξη αυτή πρέπει να

¹⁵ Πάνω σ' αυτές ακριβώς τις αντιλήψεις έγινε η κατάργηση του Οργανισμού του Μείζονος Λονδίνου ο οποίος θεωρήθηκε ως ένας γραφειοκρατικός και πολυδάπανος φορέας χωρίς καμία χρησιμότητα ή δυνατότητα για την στήριξη του στρατηγικού σχεδιασμού. Βέβαια δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι στη συνέχεια δημιουργήθηκε μια συμβουλευτική επιτροπή (London Planning Advisory Committee) για θέματα στρατηγικού σχεδιασμού που αποδεικνύει ότι είναι αναγκαία η ύπαρξη μιας ελάχιστης και στοιχειώδους οργανωτικής δομής που να "βλέπει" με ενιαίο τρόπο ολόκληρη τη μητροπολιτική περιοχή.

αναζητηθούν στην επίδραση των γενικότερων συστημάτων τοπικής αυτονομίας στις διάφορες χώρες ή με άλλα λόγια στις σχέσεις κεντρικής διοίκησης και αυτοδιοίκησης. Στο πλαίσιο αυτό η κεντρική διοίκηση έπαιξε συχνά ένα ρόλο "πολιτικού διαιτητή" και ενδιάμεσου παράγοντα ανάμεσα σε συγκρουόμενα τοπικά συμφέροντα, κυρίως στις περιπτώσεις που συνεστήθησαν μητροπολιτικές αρχές ειδικού χαρακτήρα. Πάντως η γενική τάση που επικράτησε από τα μέσα της δεκαετίας του '80 είναι η ενίσχυση των συνήθων αρχών ανωτέρου επιπέδου αν και καλύτερη προοπτική φαίνεται να διαθέτουν οι αρχές ειδικού τύπου όταν η συγκρότησή τους βασίζεται σε μια πολιτική διαιτησία και ο αντικειμενικός τους σκοπός εστιάζεται (πέρα από τον προγραμματισμό) στην αντιμετώπιση σύνθετων προβλημάτων διαχείρισης που άπτονται της ποιότητας ζωής των πολιτών.

4. Οι νέες αντιλήψεις για το σχεδιασμό και οι προϋποθέσεις βιωσιμότητας των μητροπολιτικών διοικήσεων στην Ελλάδα.

Όλες οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (με εξαίρεση ίσως το Λουξεμβούργο και την Ελλάδα) έχουν γνωρίσει το θεσμό των μητροπολιτικών διοικήσεων σε κάποια φάση της μεταπολεμικής περιόδου. Από την δεκαετία όμως του '80 στη δυτική Ευρώπη ο θεσμός αυτός αμφισβητήθηκε σοβαρά και για το λόγο αυτό φαίνεται να βρίσκεται σε μια σχετική κάμψη και παρακμή. Αντίθετα στις νότιες και μεσογειακές χώρες υπάρχουν ακόμα κάποια σημαντικά (;) περιθώρια ανάπτυξης του, στο μέτρο που βρίσκονται ακόμη σε εξέλιξη διαδικασίες εκδημοκρατισμού, παραχώρησης αρμοδιοτήτων στην περιφέρεια, αποκέντρωσης κλπ. Προσφάτως φαίνεται ότι έχει αρχίσει να γίνεται κάποια νέα γενικότερη προσπάθεια προώθησης της σχετικής προβληματικής γύρω από τα θέματα μητροπολιτικών περιοχών, μέσω συνεδρίων και άλλων συναφών εκδηλώσεων ώστε να ενσωματωθεί και η μέχρι σήμερα αποκτηθείσα διεθνής εμπειρία.¹⁶

Στη νέα αυτή φάση πρέπει να ληφθούν ορισμένα νέα δεδομένα που έχουν σχέση με τις γενικότερες αντιλήψεις για την γνώση, το χώρο, την αναπτυξιακή διαδικασία και φυσικά για το είδος και το περιεχόμενο του σχεδιασμού που πρέπει να ακολουθήσουμε σήμερα. Ένα πρώτο ζήτημα είναι ότι οι χωρικές και περιβαλλοντικές παράμετροι αποτελούν την ποιοτική διάσταση της ανάπτυξης και δίνουν νέο ρόλο στους "τόπους" και τις "περιοχές" (διάβαζε πόλεις και περιφέρειες). Η νέα σημασία των γεωγραφικών περιοχών ως ποιοτικών στοιχείων έρχεται να ενισχύσει την άποψη ότι ο ρόλος του χώρου στην εποχή των τηλεπικοινωνιών και γενικώς των τηλεδραστηριοτήτων (τηλε-εργασία, τηλε-εκπαίδευση κλπ) δεν μειώθηκε αλλά μετασηματίστηκε. Σήμερα η κοινωνική και

---

¹⁶Ιδιαίτερη προσοχή ως προς το θέμα αυτό αξίζουν η θεματολογία και τα συμπεράσματα του διεθνούς συνεδρίου "Governing Metropolitan Regions: Towards New Administrative Structures in Urban Europe" που έγινε στο Eindhoven της Ολλανδίας 1- 4 Απριλίου 1992.

οικονομική ανάπτυξη περνάει λιγότερο μέσα από μια τομεακή και κλαδική πολιτική και περισσότερο μέσα από μια πολιτική συγκεκριμένων τόπων και περιοχών (χωρική ανάπτυξη). Μια προσέγγιση που παραμελεί τον παράγοντα "τόπος" δεν έχει ελπίδες να πετύχει σε μακροπρόθεσμη βάση.

Το θέμα αυτό της σύνθεσης ή ολοκλήρωσης των τομεακών προσεγγίσεων μέσα από την "οριζόντια" χωρική διάσταση συνδέεται αναμφίβολα με το φαινόμενο της σταδιακής αλλά σταθερής εξαφάνισης των συνόρων ανάμεσα στα διάφορα πεδία τής γνώσης. Πράγματι παρατηρείται μια αυξανόμενη διαπλοκή και "όσμωση" των διαφόρων επιστημονικών κλάδων όπου το καινούργιο προκύπτει πλέον, ως "υβριδικό" προϊόν, μέσα από την σύνθεση και όχι την ανάλυση. Παράλληλα υπάρχει ή τάση για μια περισσότερη ευελιξία στα οργανωτικά μοντέλα και εννοιολογικά εργαλεία που αφορούν τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη. Δεν είναι τυχαίο ότι πολύ γρήγορα περάσαμε από την έννοια του "συστήματος" στην έννοια τον "δικτύου", η οποία κυριαρχεί τα τελευταία δέκα χρόνια στην αναπτυξιακή (πολιτική και επιστημονική) ορολογία. Με άλλα λόγια, από μια αντίληψη ιεραρχικών σχέσεων και άκαμπτων δομών (σύστημα) περάσαμε σε μια αντίληψη μη ιεραρχικής δομής, ευελιξίας, και αποκέντρωσης (δίκτυο). Στο πλαίσιο αυτό ο χωρικός σχεδιασμός πρέπει να βασιστεί σε ένα επαναπροσδιορισμό της σχέσης μεταξύ των επιπέδων χωρικής παρέμβασης και επιπέδων λήψης απόφασης, δηλαδή μεταξύ των επιπέδων καθημερινής διαχείρισης και διαμόρφωσης στρατηγικής αντίστοιχα.

Ειδικά στις μητροπολιτικές περιοχές, που αποτελούν ένα πολύπλοκο χωροκοινωνικό σχηματισμό, η ανάγκη διατήρησης αφ' ενός της κοινωνικής και πολιτιστικής φυσιογνωμίας και οντότητας των πρωτοβάθμιων μονάδων και αφ' ετέρου της ενιαίας δομής και λειτουργίας ολόκληρης της περιοχής, οδηγεί στην αναθεώρηση της κοινώς αποδεκτής άποψης ότι οι μονάδες τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους και χωρίς καμία ιεραρχική σχέση. Όχι μόνο δεν ισχύει μια τέτοια ανεξαρτησία αλλά αντίθετα υπάρχει σαφής αλληλεξάρτηση που όμως δεν σημαίνει κατ' ανάγκη και ιεράρχηση. Επομένως η προσπάθεια για διαχωρισμό των αρμοδιοτήτων πρέπει να δώσει τη θέση της στην επιδίωξη συνάρθρωσης των αρμοδιοτήτων και εξουσιών. Έτσι η επιλογή τον κατάλληλου κάθε φορά συνδυασμού κλιμάκων και επιπέδων δράσης αναγορεύεται σε πρωταρχικό μέλημα του σύγχρονου σχεδιασμού. Για τον σκοπό αυτό έχουν αναπτυχθεί ορισμένες έννοιες, ιδέες και μέθοδοι με αφορμή συγκεκριμένα προβλήματα σε διάφορα διοικητικά επίπεδα.

Στην Ελλάδα οι μητροπολιτικές περιοχές (Αθηνών και Θεσσαλονίκης) στερούνται ως γνωστόν ενός οργανωτικού σχήματος που θα μπορούσε να ονομαστεί, έστω και στοιχειωδώς, μητροπολιτική διοίκηση. Ειδικά για την Αθήνα θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι υπάρχει η λεγόμενη ενιαία ή διευρυμένη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση Αθηνών- Πειραιώς, η οποία όμως αποτελεί "συρραφή" δυο απλών νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων που έχουν και τις ουσιαστικές αρμοδιότητες.

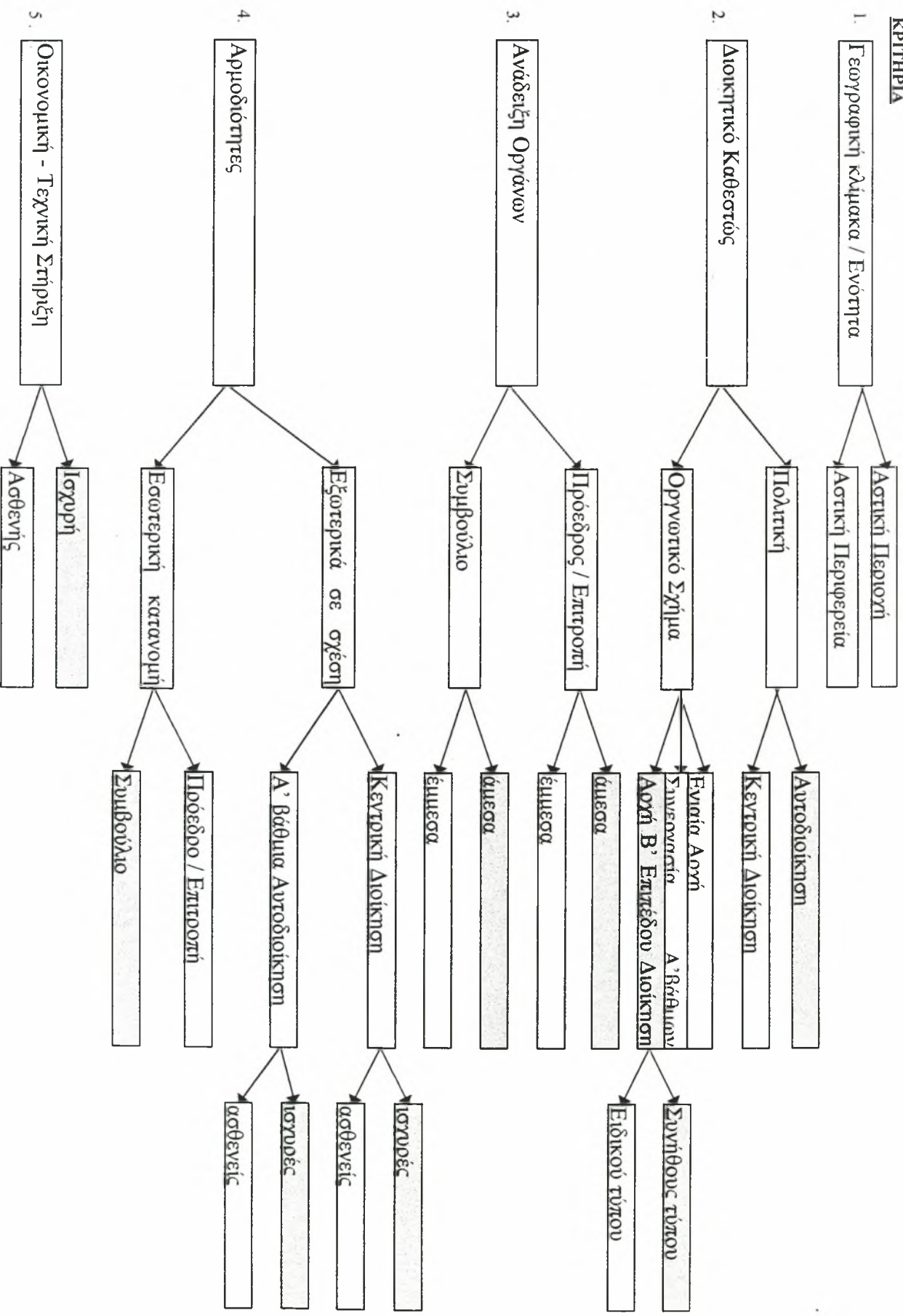
Επιπλέον χρειάζονται ορισμένες εδαφικές διευθετήσεις ώστε να υπάρξουν οργανικές και ορθολογικές διοικητικές ενότητες τόσο στο επίπεδο του λεκανοπεδίου Αθηνών όσο και στο επίπεδο της Αττικής. Από την άλλη πλευρά ο ΟΡΣΑ, με κανένα τρόπο δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί "φυσικό" φορέα σχεδιασμού, διοίκησης και διαχείρισης της μητροπολιτικής περιοχής, διότι αφ' ενός δεν διαθέτει την αναγκαία πολιτική νομιμοποίηση και αφ' ετέρου οι αρμοδιότητες του σε θέματα προγραμματισμού είναι κυρίως γνωμοδοτικές και επιπλέον δεν έχουν ασκηθεί με τρόπο συστηματικό και ολοκληρωμένο. Έτσι ο οργανισμός ασκεί κυρίως τις αρμοδιότητες κανονιστικού χαρακτήρα που εξειδικεύουν το ΡΣΑ και αναφέρονται σε εγκρίσεις ΓΠΣ, ΖΟΕ και άλλων πολεοδομικών εργαλείων και χωρικών ρυθμίσεων. Δεν έχει όμως αρμοδιότητες σε βασικές λειτουργίες και υποδομές όπως για παράδειγμα οι αστικές συγκοινωνίες και μεταφορές, η διάθεση των απορριμμάτων, η υδροδότηση του λεκανοπεδίου και η επεξεργασία των υγρών αποβλήτων (αστικών λυμάτων), που αποτελούν μείζονα προβλήματα της μητροπολιτικής περιοχής στο σύνολο της και πάντως βρίσκονται πάνω από την κλίμακα των ΓΠΣ. Επίσης, από άποψη καθαρά πληροφοριακή, ο ΟΡΣΑ δεν είχε ασχοληθεί μέχρι σήμερα με θέματα στρατηγικού σχεδιασμού (το συνέδριο του 1996 αποτελεί την πρώτη ενέργεια του οργανισμού για το σκοπό αυτό).

Με δεδομένα τα παραπάνω η δημιουργία μητροπολιτικής διοίκησης στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στην περίπτωση της Αθήνας - Αττικής, θα έχει λόγο ύπαρξης αλλά και ικανή βιωσιμότητα, μόνον εφ' όσον αποφύγει τις αποτυχημένες συνταγές και επωφεληθεί από την μεταπολεμική εμπειρία των ευρωπαϊκών χωρών. Σήμερα ή όποια μητροπολιτική διοίκηση δημιουργηθεί θα κληθεί να δώσει πρωτίστως εξετάσεις στο τομέα της αστικής διαχείρισης μητροπολιτικού επιπέδου, που παρουσιάζει προβλήματα όπως εκείνα που αναφέρθηκαν πιο πάνω και τα οποία έχουν άμεση σχέση με την ποιότητα ζωής των ευρύτερων κοινωνικών στρωμάτων. Ο φιλολαϊκός χαρακτήρας των ζητημάτων αυτών δημιουργεί τα αναγκαία ερείσματα και κατά συνέπεια τις πολιτικές προϋποθέσεις πάνω στις οποίες θα στηριχθεί η βιωσιμότητα τον θεσμού. Ο προγραμματισμός φαίνεται να μην είναι αρκετός από μόνος του (ως αντικειμενικός σκοπός και ως αρμοδιότητα) για να προκαλέσει την ευρεία κοινωνική και πολιτική στήριξη μιας νέας διοικητικής δομής, πέραν των ήδη υφισταμένων στην μητροπολιτική περιοχή. Εξ' άλλου ο στρατηγικός σχεδιασμός παρά το γεγονός ότι ανήκει στον κύριους στόχους μιας μητροπολιτικής αρχής, δεν μπορεί να θεωρηθεί αποκλειστική της αρμοδιότητα. Η σύμπραξη και συνεργασία του δημοσίου με τον ιδιωτικό και κοινωνικό τομέα είναι πλέον απαραίτητη για τέτοιου είδους σχεδιασμό. Το παράδειγμα της μητροπολιτικής Βαρκελώνης είναι αρκετά χαρακτηριστικό και αποτελεί υπόδειγμα τόσο για τον τρόπο εκπόνησης του στρατηγικού σχεδίου, μέσα από διαδικασίες κοινωνικής συμμετοχής και συναίνεσης, όσο και για την ενασχόληση με προβλήματα λειτουργικής φύσης όπως η διάθεση των απορριμμάτων.

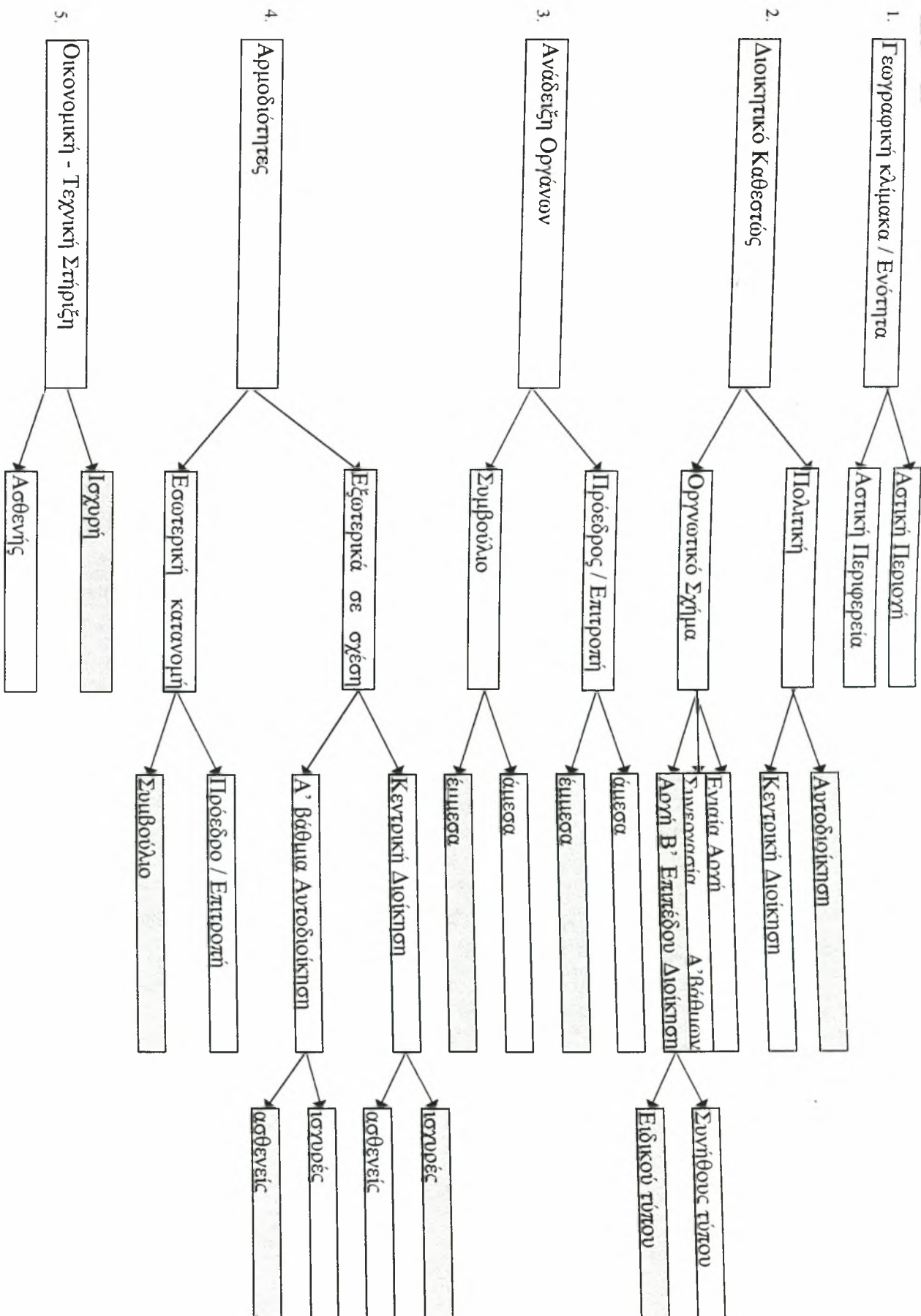
5. Επίλογος

Στην χώρα μας οι νέοι θεσμοί και οι καινοτομικές πρακτικές, (σχεδόν πάντα εισαγόμενες από το εξωτερικό), φθάνουν συχνά με χρονική υστέρηση δεκαετιών και μάλιστα όταν στο τόπο καταγωγής τους έχουν ήδη αρχίσει να αμφισβητούνται (βλέπε παράδειγμα δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας αυτοδιοίκησης). Φαίνεται ότι το ίδιο συμβαίνει ή μάλλον πρόκειται να συμβεί με το θεσμό της μητροπολιτικής διοίκησης. Το δίλημμα που παρουσιάζεται εδώ είναι αν θέλουμε και κυρίως αν μπορούμε να ακολουθήσουμε την ίδια σχεδόν πορεία που ακολούθησαν οι άλλες ευρωπαϊκές χώρες ή θα επιχειρήσουμε να πραγματοποιήσουμε ένα άλμα με στόχο να κλείσουμε την "ψαλίδα" ανάμεσα στα δυο μέρη. Το ζήτημα φυσικά δεν είναι απλώς τεχνικό ή / και διοικητικό. Είναι πρωτίστως ζήτημα οικονομικών και κοινωνικών δομών και εξελίξεων που σε κάποιο στάδιο ωρίμανσης προκαλούν τη γέννηση ή την εγκατάλειψη και αδρανοποίηση των αντίστοιχων θεσμών. Για το λόγο αυτό είναι φρονιμότερο και προτιμότερο να προσεγγίσουμε με προσεκτικά βήματα το εγχείρημα δημιουργίας μιας μητροπολιτικής διοίκησης στην Αθήνα ώστε να αποφευχθούν τυχόν αρνητικές ιδεολογικοποιήσεις του ζητήματος και να υπάρξει ρεαλιστική αντιμετώπιση. Έτσι η χρονική στιγμή και οι συγκυρίες (πολιτικές και κοινωνικές) καθώς και ο συσχετισμός δυνάμεων μεταξύ διοίκησης και αυτοδιοίκησης πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπ' όψιν στην κατάρτιση των κριτηρίων και των αρχών που θα χρησιμοποιηθούν για την υλοποίηση αυτής της πραγματικά κρίσιμης διοικητικής μεταρρύθμισης.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ

Βιβλιογραφικές αναφορές.

- EUROSTAT (ed.)(1992), Le concept statistique de la ville en Europe, Bruxelles- Luxembourg.
- EUROPEAN INSTITUTE FOR COMPARATIVE URBAN RESEARCH (EURICUR)(1992), Governing Metropolitan Regions : Towards New Administrative Structures in Urban Europe ", International Conference, Eindhoven, The Netherlands.
- IAURIF (1993) " planification urbaine : Reponse de Metropoles " in Cahiers de l' IAURIF, No 104-105, Aout 1993, pp45-55.
- INTERMET (ομάδα) (1975), "Συμμετοχή των πολιτών στην λήψη αποφάσεων στις μητροπολιτικές περιοχές". Τεχνικά Χρονικά, Αθήνα, Μάρτιος/Απρίλιος/Μάιος σ.287-291.
- ΜΠΕΡΙΑΤΟΣ Η.(1996) "Ο χωροταξικός σχεδιασμός και η διαχείρισή του. Το πρόβλημα των διοικητικών και οργανωτικών δομών" στο "Περιφερειακή ανάπτυξη, χωροταξία και περιβάλλον στο πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης", Τόμος ΙΙ, Πάντειο Πανεπιστήμιο, ΣΕΠ, ΤΟΠΟΣ, Αθήνα.
- ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Γ. - ΜΑΚΡΥΔΗΜΗΤΡΗΣ Α. (επ) (1993), Συστήματα Διοίκησης Μητροπολιτικών Περιοχών. Διοίκηση και Πολιτεία, Μελέτες - 11, Εκδόσεις Α.Ν. Σάκκουλα, Αθήνα.
- ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ(1997), Μελέτη πάνω στα πρότυπα οργάνωσης για τη διοίκηση μεγάλων αστικών οικισμών στην Ευρώπη. Στρασβούργο, 1986, (Ελληνική μετάφραση από την υπηρεσία ΕΟΚ του ΥΠΕΣ), Αθήνα.
- ΤΕΕ (Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος) (1987), Μόνιμη Επιτροπή Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Μητροπολιτικά Κέντρα, Μελέτη Ομάδας εργασίας (Χ.Τζαναβάρα, Γ.Δοντάς), Αθήνα, σελ. 115.
- ΥΠΕΣ (Υπουργείο Εσωτερικών) (1985), Επιτροπή εμπειρογνομόνων : Α. Τρίτσης, Η.Μπεριάτος, Γ. Πατέλης, Α. Παπαδόπουλος, Χ. Αραμπατζή, Δ. Κατοχιανού, Πρόταση διοικητικής - αναπτυξιακής αναδιάρθρωσης της χώρας, Αθήνα.
- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ (1996), Κώδικας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, Π.Δ.30/1996 (ΦΕΚ Α' 21)
- ΥΠΕΧΩΔΕ (1990), "Αρμοδιότητες οργανισμού Αθήνας", Εγκύκλιος 39/1990, ΕΔ ΤΕΕ, No 1626, 30-7-90.

<u>ΑΡΙΘΜΟΣ</u>	<u>ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ</u>	<u>ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ</u>
96 - 01	Θ. Μαλούτας	Ανισοκατανομή και απομόνωση κοινωνικοεπαγγελματικών ομάδων στις ελληνικές πόλεις: Μεθοδολογική προσέγγιση με την χρήση δεικτών διαχωρισμού και πολυμεταβλητών ταξινομιών
96 - 02	Γ. Πετρακος Π. Μαρδάκης	Οι πρόσφατες μεταβολές στο ελληνικό σύστημα αστικών κέντρων
96 - 03	Θ. Μαλούτας	Η Γεωγραφία της κοινωνικής ανισότητας στις Ελληνικές πόλεις: Βασικοί άξονες κοινωνικο-επαγγελματικής διαίρεσης των μεγάλων και μεσαίων αστικών κέντρων
96 - 04	G. Petrakos	Industrial structure and change in the European Union: Comparative analysis and implications for transition economies
96 - 05	Π. Σκάγιαννης	Εθνικό σύστημα καινοτομίας και νέες υποδομές τηλεματικής στην Ελλάδα
96 - 06	Κ. Περάκης	Εφαρμογή της γραμμικής παλινδρόμησης για τη μελέτη περιοχών που έχουν υποστεί διαχρονικές μεταβολές με τη χρήση δορυφορικών εικόνων
96 - 07	Ο. Christopoulou Α. Papastavrou	Ski-resort contribution to the economic development of the region (Case Study: Parnassos-Greece)
96 - 08	Ο. Christopoulou Α. Papastavrou	Evaluation du comportement des visiteurs des stations de ski pour une gestion plus effective (Cas de Pelion)
96 - 09	Γ. Πετράκος Σ. Σπανός	Προσδιοριστικοί Παράγοντες εγκατάστασης βιομηχανικών επιχειρήσεων στο Βόλο
96 - 10	Κ. Melachroinos N. Spence	Regional Productivity Dynamics of Manufacturing in Greece.

1997

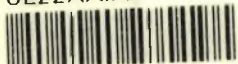
<u>ΑΡΙΘΜΟΣ</u>	<u>ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ</u>	<u>ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ</u>
97-01	Y. Pyrgiotis	Maritime transport in the Mediterranean Basin: conditions for improving East/South traffic, rationalisation and improvement of the infrastructure of ports
97-02	A. Sfougaris O. Christopoulou	Les effets environnementaux de defrichement et de la culture de l'olivier dans une region montagneuse de Grece (Pelion)
97-03	A. Δ. Παπαδούλης	Το παραγωγικό υπόδειγμα της ευέλικτης εξειδίκευσης στο νέο διεθνές οικονομικό περιβάλλον. Μία βιβλιογραφική επισκόπηση.
97-04	Γ. Πετράκος Γ. Σαράτσης	Περιφερειακές Ανισότητες και Χωρική Εξειδίκευση στην Ελλάδα.
97-05	A. Δ. Παπαδούλης	Ενισχυτικές πολιτικές της Ε.Ε. για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.
97-06	A. Γοσποδίνη	Η Σύνταξη του Χώρου ως Μηχανισμός Διάρθρωσης των Κεντρικών Λειτουργιών της Πόλης: Η περίπτωση του Βόλου
97-07	D. N. Georgiou B. K. Papadopoulos	Convergence in Fuzzy Topological Spaces
97-08	Δ. Οικονόμου	Πολιτική Γης και Εφαρμογή των Πολεοδομικών Σχεδίων
97-09	H. Mertzanis	Cumulative Growth and Unequal Development
97-10	D. N. Georgiou S. D. Iliadis	Rational n-Dimensional Spaces and the Property of Universality
97-11	H. Mertzanis	The European Monetary Union, the Prospects of Convergence and Greek Economic Integration
97-12	Σ. Πολύζος	Εμπειρική Διερεύνηση Παραγόντων που Επηρεάζουν τον Τόπο Εγκατάστασης Επιχειρήσεων
97-13	Θ. Μαλούτας Χ. Σωμαράς	Η Κοινωνική Διαίρεση στη Λάρισα. Κοινωνικο-επαγγελματική μορφολογία του τόπου κατοικίας

<u>ΑΡΙΘΜΟΣ</u>	<u>ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ</u>	<u>ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ</u>
97-14	Δ. Μπετούρα Φ. Λουκίσσας Δ. Οικονόμου	Επιπτώσεις από την πεζοδρόμηση της Πλάκας: Απόψεις κατοίκων και επιχειρηματιών της περιοχής.
97-15	Α. Γοσποδίνη	Χώρα Μυκόνου: Άρση της “Κατάχρησης” του Δημόσιου Υπαιθριου χώρου με στόχο την αειφόρο τουριστική ανάπτυξη.

1998

<u>ΑΡΙΘΜΟΣ</u>	<u>ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ</u>	<u>ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ</u>
98 - 01	G. Petrakos	Patterns of regional inequality in transition economies
98 - 02	Η. Μπεριάτος	Οργάνωση και λειτουργία των φορέων διοίκησης και διαχείρισης μητροπολιτικών περιοχών

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000074234

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα άρθρα της Σειράς Ερευνητικών Εργασιών διατίθενται σε περιορισμένο αριθμό αντιτύπων, με σκοπό την προώθηση του επιστημονικού διαλόγου και την διατύπωση κριτικών σκέψεων ή απόψεων. Συνεπώς, δεν θα πρέπει να αναφέρονται σε δημοσιεύσεις, χωρίς την έγκριση των συγγραφέων.

Για πληροφορίες σχετικά με την δημοσίευση επιστημονικών άρθρων και την απόκτηση αντιτύπων της Σειράς, απευθυνθείτε στην Γραμματεία του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πεδίον Άρεως, Βόλος 38334, τηλ. (0421) 62017, fax (0421) 63793

NOTE: The papers of this Series are released in limited circulation, in order to facilitate discussion and invite criticism. They are only tentative in character and should not be referred to in publications without the permission of the authors. To obtain further information or copies of the Series, please contact the Secretary's Office, Department of Planning and Regional Development, University of Thessaly, Pedion Areos, Volos 38334, Greece, tel. ++ 30 421 62017, fax ++ 30 421 63793

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Πεδίον Άρεως, Βόλος 38334

UNIVERSITY OF THESSALY
DEPARTMENT OF PLANNING AND
REGIONAL DEVELOPMENT
Pedion Areos, Volos 38334, Greece